

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Aviz asupra inițiativei de revizuire a Constituției

Nr.2 din 30.07.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.115-116/22 din 08.08.2002

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte, judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Mircea IUGA - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător

cu participarea grefierului Corina Popa, deputatului în Parlament Victor Stepaniuc, semnatar al sesizării, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. c), art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. c) și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară publică sesizarea deputaților în Parlament Mihail Andronic, Gheorghe Anton, Mircea Anton, Antonina Baldovici, Nicolae Bondarciuc, Serafima Borgan, Valerii Burca, Ivan Calin, Dmitrie Carapirea, Iosif Chetraru, Mihail Chițul, Iurie Cicinov, Alexandru Ciugureanu, Ivan Cîlcic, Boris Cojuhari, Semion Dragan, Valentin Dragan, Valeriu Doga, Vladimir Dragomir, Iurie Eriomin, Vladimir Eremciuc, Ion Filimon, Natalia Gavriliuc, Ivan Grec, Boris Hotniciuc, Vladimir Iuzvenco, Alexei Ivanov, Alexandru Jdanov, Afanasii Mandaji, Oleg Mantorov, Anton Miron, Raisa Morarenco, Oleg Morii, Andrei Neğuța, Victoria Novic, Vladimir Panfilov, Nicolae Pamujac, Ivan Pismac, Marina Podolean, Dumitru Prijmireanu, Gheorghe Popa, Mihail Rusu, Clavdia Sadcovscaia, Petru Silivestru, Victor Stepaniuc, Anatolii Stîngaci, Iurie Stoicov, Boris Ștepa, Gheorghe Tabunșcic, Djumber Todua, Ion Ursu și Iurie Zabunov, în care se solicită avizul Curții Constituționale asupra proiectului de lege privind modificarea și completarea unor prevederi din Constituția Republicii Moldova.

Fiind abilitată cu dreptul de a se pronunța asupra inițiativelor de revizuire a Constituției, Curtea Constituțională, prin decizia din 20 mai 2002, a acceptat sesizarea pentru examinare în fond și a înscris-o în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Procurorului General, Academiei de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova, Federației Puterilor Locale și Regionale din Moldova, Asociației Primarilor și Colectivităților Locale din Moldova, Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale "Viitorul".

Examinînd sesizarea deputaților în Parlament, proiectul de lege constituțională prezentat spre avizare și audiind informația judecătorilor-raportori, argumentele deputatului în Parlament Victor Stepaniuc, ale reprezentantului Parlamentului Ion Creangă,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. La 19 aprilie 2002 un grup de 52 de deputați în Parlament a inițiat procedura de revizuire a Constituției Republicii Moldova,

propunînd o nouă redacție pentru art. 72, care reglementează categoriile de legi, și pentru art. 112, care se referă la autoritățile sătești și orășenești.

Conform proiectului de lege constituțională:

"1. Art. 72 se completează cu alin. (5), avînd următorul cuprins:

(5) În dependență de caracterul normelor cuprinse, legile se împart în generale, speciale și excepționale.

2. Art. 112, din alin. (1) cuvintele "alese" și "aleși" se exclud, iar din alin. (2) textul "ca autorități administrative autonome" se exclude."

2. Analizînd inițiativa grupului de deputați de revizuire a art. 72 și a art. 112 din Constituție, Curtea reține următoarele.

În conformitate cu dispozițiile art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, revizuirea Legii Supreme poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament. Întrucît, potrivit art. 60 alin. (2) din Constituție, Parlamentul este compus din 101 deputați, iar inițiativa de revizuire a Constituției provine de la 52 de deputați, care constituie mai mult de o treime, Curtea Constituțională constată că inițiativa întrunește condiția constituțională menționată.

3. Potrivit art. 72 din Constituție, consacrat categoriilor de legi, Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

Grupul de deputați în Parlament propune să se completeze acest articol cu alineatul (5), conform căruia, în funcție de caracterul normelor cuprinse, legile se împart în legi generale, legi speciale și legi excepționale.

În opinia autorilor, această completare decurge din necesitatea de a concretiza caracterul legilor privind diverse raporturi sociale, dar cu o forță juridică egală.

Pentru domeniile care necesită reglementări deosebite, care derogă de la dispozițiile generale, urmează să se adopte legi speciale. Prin astfel de legi, opinează ei, se poate reglementa statutul juridic al unor autorități publice sau unele domenii economice, pentru care sînt necesare prevederi speciale.

Autorii inițiativei afirmă că modificările propuse au fost determinate și de recomandările Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), care, examinînd proiectul legii de modificare a articolelor ce vizează statutul juridic special al localităților din sudul republicii, a evidențiat necesitatea de a specifica în Constituție existența legilor speciale, care vor defini statutul acestor localități.

Grupul de deputați subliniază că legile excepționale urmează să intervină în reglementarea stărilor de necesitate sau a anumitor domenii care fac excepție de la regulile generale sau speciale. În situațiile excepționale, în care intervine o modalitate de administrare exclusivă, regulile generale nu pot fi aplicate, prin urmare acestea vor fi reglementate prin legi excepționale, care vor avea o acțiune provizorie.

4. Analizînd proiectul de lege în partea referitoare la completarea art. 72 din Constituție cu alin. (5), Curtea Constituțională observă următoarele.

Constituția, în art. 72, stabilește ierarhia legilor după criteriul forței juridice: constituționale, organice și ordinare. Clasificarea legilor după acest criteriu este caracteristică pentru toate sistemele de drept.

Teoria generală a dreptului cunoaște și alte criterii de clasificare a normelor de drept, cum ar fi clasificarea după caracterul acestora, apartenența la o ramură de drept, structura logică, sfera de aplicare, acțiunea în timp și spațiu etc. Astfel, există legi generale, speciale și excepționale, legi materiale și procedurale, legi civile, penale,

administrative, legi permanente și temporare ș.a.

De observat, însă, că clasificarea legilor după astfel de criterii, inclusiv împărțirea acestora în legi generale, legi speciale și legi excepționale, nu se atestă în practica constituțională internațională.

Propunerea grupului de deputați contrazice titlul și dispozițiile art. 72 din Constituție, în care se evidențiază categoriile de legi după caracteristicile lor esențiale: conținutul reglementărilor, procedura de adoptare și forța juridică.

Caracterul general, special sau excepțional al dispozițiilor acestor legi, deși importante, nu le conferă prioritate, încât să fie evidențiate, în categorii distincte, în Constituție. De menționat totodată că introducerea unei astfel de clasificări în Constituție afectează în mare măsură unitatea materiei constituționale. Curtea relevă însă că oportunitatea acestor modificări ține de competența exclusivă a Parlamentului.

5. Cea de-a doua propunere a grupului de deputați se referă la art. 112 din Constituție, care actualmente are următorul cuprins:

"Articolul 112. Autoritățile sătești și orășenești.

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși.

(2) Consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.

(3) Modul de alegere a consiliilor locale și primarilor, precum și atribuțiile lor, este stabilit de lege".

Prin proiectul înaintat spre avizare autorii propun să se excludă din alin. (1) cuvintele "alese" și "aleși", iar din alin. (2) - sintagma "ca autorități administrative autonome".

De observat că în nota informativă, anexă la proiectul de lege propus spre avizare, se face referință doar la necesitatea schimbării modului de alegere a primarilor.

În argumentarea proiectului, autorii subliniază că modificările propuse vor asigura aplicarea dispozițiilor art. 112 din Constituție în armonie cu dispozițiile Cartei Europene a Autonomiei Locale, care, în art. 3, prevede posibilitatea alegerii primarilor de către consilii; acest mod de alegere va exclude orice conflict între consilii și primari, va contribui la soluționarea rapidă și în interesul colectivității locale a problemelor cu care aceasta se confruntă, va asigura realizarea eficientă a responsabilităților publice care revin autorităților locale.

În opinia lor, alegerea primarilor de către consiliile locale nu aduce atingere principiului autonomiei locale, această modalitate fiind considerată democratică și conformă normelor internaționale și fiind practică în majoritatea țărilor europene.

6. Curtea Constituțională observă că dispozițiile proiectului de lege privind modificarea art. 112 alin. (1) și alin. (2) din Constituție intră în contradicție cu însăși natura juridică și principiile de bază ale administrației publice locale, consacrate în capitolul VIII din Constituție, intitulat "Administrația publică". Potrivit legislației în vigoare, proiectul legii de modificare a Constituției nu poate avea un caracter general și nu poate fi rupt de esența și contextul altor articole din Constituție. Prin urmare, la elaborarea proiectului de lege constituțională este necesar să se respecte principiul unității materiei, care presupune existența unui raport intrinsec între toate elementele Constituției.

Or, modificările propuse la art. 112 din Constituție intră în contradicție cu un șir de alte articole din Constituție. Astfel, conform

art. 2 alin. (1) din Constituție, suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție. Dreptul de vot și dreptul de a fi ales, implicit modul de alegere, sînt consacrate în art. 38 alin. (1) din Constituție, conform căruia voința poporului constituie baza puterii de stat, iar această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Art. 39 alin. (1) din Constituție statuează că cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor. Propunerea menționată vine în contradicție cu unul din principiile de bază ale administrării publice locale, consacrate în art. 109 alin. (1) din Constituție, cel al eligibilității autorităților administrației publice locale.

De observat că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte (art. 4 alin. (1) din Constituție). Astfel, în conformitate cu art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului*, la care Republica Moldova a aderat la 28 iulie 1990, orice persoană are dreptul să participe la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși.

-----
*Tratate internaționale, vol. 1, pag. 15.

Aceleași drepturi sînt proclamate și în Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice*, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova la 28 iulie 1990. Conform art. 25 din pactul menționat, orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără discriminări și fără restricții nerezonabile, de a lua parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși; de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurînd exprimarea liberă a voinței alegătorilor; de a avea acces, în condițiile generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa.

-----
*Tratate internaționale, vol. 1, pag. 40.

Curtea Constituțională invocă și Carta Europeană a Autonomiei Locale**, adoptată de Consiliul Europei la 15 octombrie 1985, în vigoare pentru Republica Moldova de la 1 februarie 1998, care definește și precizează o serie de principii indispensabile organizării oricărui stat democratic. Potrivit art. 3.2 al Cartei, dreptul la autonomia locală "este exercitat de consilii sau adunări compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal...". Carta stabilește, de asemenea, că statutul aleșilor locali trebuie să asigure liberul exercițiu al mandatului lor (art. 7.1).

**Tratate internaționale, vol. 14, pag. 16, 17.

Analizînd propunerea de a exclude din art. 112 alin. (1) cuvintele "alese" și "aleși" în corelație cu art. 142 din Constituție, care statuează limitele revizuirii Constituției, și în mod deosebit cu alin. (2) al acestuia, care prevede că nici o revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora, Curtea relevă că

modificările propuse aduc atingere drepturilor fundamentale ale cetățenilor de a alege și de a fi aleși și încalcă principiul eligibilității autorităților publice locale.

Potrivit art. 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

7. Referitor la propunerea privind alegerea primarilor de către consiliile locale, Curtea Constituțională reține următoarele. Carta Europeană a Autonomiei Locale prevede o astfel de posibilitate, stipulînd că consiliile sau adunările sînt compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal, care pot "dispune de organele executive responsabile în fața lor".

Practica internațională cunoaște diferite moduri de alegere a primarilor sau a persoanelor investite cu funcții executive similare. Astfel, ei sînt aleși de consilii sau adunări; în mod direct de alegători; atît de către consilii, adunări, cît și direct de către alegători. Practica atestă și numirea și eliberarea lor din funcție de către președintele țării ori într-un alt mod stabilit de acesta, cu aprobarea consiliului respectiv. Constituțiile unor state nu stipulează în general modul de investire în funcție a primarilor sau a persoanelor cu funcții executive similare.

De menționat că formarea autorităților executive locale în Republica Moldova se reglementează nu numai prin prevederile art. 112 din Constituție, după cum s-a arătat în pct. 6 din prezentul aviz, dar și prin dispozițiile art. 2 alin. (1), art. 38 alin. (1), art. 39 alin. (1), art. 109 alin. (1) din Constituție.

Astfel, schimbarea modului de alegere a primarilor în Republica Moldova ar aduce atingere principiilor constituționale de bază ale autoadministrării publice locale. Primarii, ca și consiliile locale, sînt autorități ale administrației publice, care, potrivit art. 109 alin. (1) din Constituție, se întemeiază pe principiul eligibilității.

Curtea apreciază că în cazul în care primarii sînt aleși direct de către alegători nu se încalcă nici principiul responsabilității puterii executive în fața puterii reprezentative, reglementată prin Legea organică privind administrația publică locală nr.186-XIV din 6 noiembrie 1998***.

***M.O., 1999, nr. 14-15, art. 60.

Enunțurile expuse se confirmă și prin structura legii precitate, care delimitează strict atribuțiile consiliului local și ale primarului, funcționarea lor. Astfel, conform art. 38 lit. b) din Legea nr. 186-XIV, primarul, îndeplinind atribuțiile sale principale, este dator să asigure executarea deciziilor consiliului local.

8. De remarcat că în nota informativă a grupului de deputați nu este motivată propunerea de a exclude cuvîntul "alese" din sintagma "consiliile locale alese" din art. 112 alin. (1) din Constituție.

În explicația expusă în cadrul ședinței partea a invocat art. 112 alin. (3) din Constituție, care prevede că "modul de alegere a consiliilor locale și a primarilor, precum și atribuțiile lor, este stabilit de lege", precizînd că în legea organică se va stipula că consiliile locale se aleg de către cetățeni în mod direct.

Analizînd această propunere, Curtea constată că excluderea cuvîntului "alese" din sintagma "consiliile locale alese" din art. 112 alin. (1) face alogic alin. (3). Or, dacă nu se arată că consiliile locale sînt alese, n-are sens dispoziția privind modul de alegere a lor, ele putînd fi numite sau investite în funcție în alt mod.

Drept contraargument, Curtea reiterează că dispozițiile art. 112 alin. (1) din Legea Supremă constituie o garanție a respectării principiului constituțional al eligibilității autorităților administrației publice locale, garanție ce nu poate fi nici eliminată, nici substituită printr-un act normativ inferior Constituției.

9. Cît privește propunerea de a exclude din art. 112 alin. (2) din Constituție sintagma "ca autorități administrative autonome", Curtea Constituțională relevă următoarele.

Potrivit art. 112 alin. (2) din Constituție, consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe; prin ele, potrivit alin. (1), se exercită autonomia locală.

Autonomia locală, fiind o ultimă treaptă a descentralizării administrative, presupune transferarea unor competențe de la nivelul central către diverse organe sau autorități administrative, care funcționează autonom în unitățile administrativ-teritoriale, autorități alese de către colectivitățile locale respective. Fiind una dintre cele mai eficiente forme de autogestiuine, autonomia locală asigură un înalt grad de democrație, colectivitățile teritoriale autonome fiind contraputeri eficiente ale administrației publice centrale.

Prin modificarea propusă consiliile locale și primarii sînt lipsiți de statutul de autorități administrative autonome, ceea ce, de fapt, înseamnă că ele vor fi lipsite de autonomie atît pe orizontală, cît și pe verticală.

Această propunere, în primul rînd, contrazice principiul autonomiei locale, consfințit în art. 109 alin. (1) din Constituție, care statuează că administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit. Art. 109 alin. (2) din Constituție precizează că autonomia prevede atît organizarea și funcționarea administrației publice locale, cît și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

De asemenea, propunerea respectivă intră în contradicție cu art. 113 alin. (3) din Constituție, conform căruia raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

Potrivit art. 2 din Carta Europeană a Autonomiei Locale, "principiul de autonomie locală trebuie să fie recunoscut în legislația internă și, pe cît e posibil, în Constituție". Art. 3.1 "Conceptul de autonomie locală" din Cartă statuează că "prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă ale colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populațiilor, o parte importantă din treburile publice".

Astfel, prevederile art. 112 din Constituție în redacția actuală nu contravin principiilor de bază ale administrației publice locale, dreptului constituțional al cetățeanului de a alege și de a fi ales, Cartei Europene a Autonomiei Locale.

Pentru considerentele expuse și avînd în vedere că, potrivit art. 141 alin. (2) din Constituție, proiectele de legi constituționale se prezintă Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale, conducîndu-se după art. 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 alin. (1) din Codul jurisdicției

constituționale, Curtea Constituțională, cu votul a cinci judecători, adoptă următorul

A V I Z:

1. Revizuirea Constituției inițiată de 52 de deputați în Parlament este conformă prevederilor art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.

2. Proiectul de lege constituțională în partea referitoare la completarea art. 72 din Constituție cu alin. (5) poate fi prezentat Parlamentului spre examinare, care va lua în considerare enunțurile din partea descriptivă a prezentului aviz.

3. Proiectul de lege constituțională în partea referitoare la modificarea art. 112 alin. (1) și alin. (2) din Constituție depășește limitele de revizuire a Constituției prevăzute de art. 142 din Constituție.

4. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 30 iulie 2002.

Nr. 2.

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art. 27 alin. (5)
din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 67
din Codul jurisdicției constituționale

Un grup de 52 de deputați în Parlament a solicitat avizul Curții Constituționale asupra proiectului de lege privind completarea art. 72 din Constituție cu alin. (5) cu următorul cuprins "În dependență de caracterul normelor cuprinse, legile se împart în generale, speciale și excepționale" și excluderea cuvintelor "alese" și "aleși" și a sintagmei "ca autorități administrative autonome" din art. 112 alin. (1) și, respectiv, alin. (2) din Constituție.

Prin avizul din 30 iulie 2002 Curtea Constituțională a decis că proiectul în partea referitoare la art. 72 din Constituție nu depășește limitele de revizuire a acesteia, iar în partea referitoare la art. 112 din Constituție contravine art. 142 din Constituție.

Fiind de acord cu plenul Curții în ceea ce privește art. 112 din Constituție, consider nejustificată decizia sa asupra proiectului în partea referitoare la art. 72 din Constituție pentru următoarele considerente.

Articolul 72 din Constituție stipulează categoriile de legi, indicând în alin. (1) în mod imperativ că Parlamentul adoptă legi constituționale, organice și ordinare. Alineatele 2, 3 și 4 stipulează limitativ noțiunile, aria acțiunii juridice a fiecărei categorii de legi și modul de adoptare.

În proiectul privind completarea art. 72 din Constituție cu alin. (5) se propune subdivizarea categoriilor de legi în generale, speciale și excepționale, dar nu se indică noțiunile, aria acțiunii juridice, puterea juridică și modul de adoptare a acestora.

Fără aceste definiții exprese dispozițiile alin. (5) deschid teren pentru adoptarea arbitrară a unor legi, în special excepționale, care ar răspunde doar intereselor unei părți a societății, în detrimentul intereselor întregii societăți, ceea ce, conform art. 54 alin. (1) din Constituție, este inadmisibil. Or, art. 54 alin. (1) statuează expres interdicția de a adopta legi care ar suprima sau ar diminua drepturile

și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Prin dispozițiile alin. (5) propus de deputați de asemenea se încalcă flagrant principiile constituționale enunțate în titlul I din Constituție, art. 1 alin. (3) din care stipulează necondiționat că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Consider că proiectul privind completarea art.72 din Constituție cu alin.(5) creează premise reale pentru depășirea limitelor de revizuire a Constituției și contravine flagrant prevederilor cuprinse în art.142 alin.(2) și art.5 din Constituția Republicii Moldova.

De subliniat că, admițînd spre examinare de către Parlament proiectul privind completarea art.72 din Constituție cu alin. (5), Curtea se contrazice. Or, în partea descriptivă Curtea arată că acest proiect intră în contradicție cu titlul art. 72 din Constituție și cu principiul unității materiei, ceea ce confirmă opinia mea că proiectul depășește limitele de revizuire a Constituției.

JUDECĂTOR
AL CURȚII CONSTITUȚIONALE

Mircea IUGA

Chișinău, 30 iulie 2002.

OPINIE SEPARATĂ

Examinînd inițiativa deputaților în Parlament Mihail Andronic, Gheorghe Anton, Mircea Anton, Antonina Baldovici, Nicolae Bondarciuc, Serafima Borgan, Valerii Burca, Ivan Calin, Dmitrie Carapirea, Iosif Chetraru, Mihail Chițul, Iurie Cicinov, Alexandru Ciugureanu, Ivan Cîlcic, Boris Cojuhari, Semion Dragan, Valentin Dragan, Valeriu Doga, Vladimir Dragomir, Iurie Eriomin, Vladimir Eremciuc, Ion Filimon, Natalia Gavriiliuc, Ivan Grec, Boris Hotniciuc, Vladimir Iuzvenco, Alexei Ivanov, Alexandru Jdanov, Afanasii Mandaji, Oleg Mantorov, Anton Miron, Raisa Morarenco, Oleg Morii, Andrei Neguța, Victoria Novic, Vladimir Panfilov, Nicolae Pamujac, Ivan Pismac, Marina Podolean, Dumitru Prijmireanu, Gheorghe Popa, Mihail Rusu, Clavdia Sadcovscaia, Petru Silivestru, Victor Stepaniuc, Anatolii Stîngaci, Iurie Stoicov, Boris Ștepa, Gheorghe Tabunșcic, Djumber Todua, Ion Ursu și Iurie Zabunov, Curtea Constituțională a dat aviz negativ asupra proiectului de lege constituțională avansat de aceștia privind modificarea art.112 alin.(1) și alin.(2) din Constituție, apreciind că el depășește limitele de revizuire a Constituției prevăzute de art. 142 din Constituție, decizie cu care nu sînt de acord.

Autorii proiectului de lege au propus să se excludă din art.112 alin.(1) din Constituție cuvintele "alese" și "aleși", iar din alin.(2) sintagma "ca autorități administrative autonome".

Consider că excluderea termenului "aleși" din sintagma "... și primării aleși" din art. 112 alin. (1) nu contravine Constituției și normelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Potrivit art.2 din Carta Europeană a Autonomiei Locale, adoptată de Consiliul Europei la 15 octombrie 1985, în vigoare pentru Republica Moldova de la 1 februarie 1998, "principiul autonomiei locale trebuie să fie recunoscut în legislația internă și, pe cît e posibil, în Constituție".

Constituția Republicii Moldova statuează în art.109-113 principiile de bază pe care se întemeiază administrația publică locală. Exercițarea acestor principii, în consonanță cu prevederile Cartei Europene a

Autonomiei Locale, are menirea de a contribui la optimizarea administrării treburilor publice locale.

După mine, alegerea primarilor de către colectivitățile locale prin vot direct nu contribuie la conlucrarea acestora cu consiliile locale, componența cărora deseori face parte din tabăra adversă. Ca urmare, între consiliile locale și primari apar disensiuni și diferende greu de depășit din cauza ambițiilor și opțiunilor politice diametral opuse.

Actualmente se atestă o situație paradoxală. Primarii, reprezentând o anumită formațiune politică, s-au plasat în opoziție față de consiliile locale, membrii cărora în majoritate fac parte din altă formațiune politică. Drept consecință, soluționarea problemelor colectivităților locale este neglijată.

Prin excluderea cuvântului "aleși" din dispozițiile art. 112 din Constituție se urmărește corelarea acestora cu dispozițiile Cartei Europene a Autonomiei Locale, care, în art.3, prevede posibilitatea alegerii primarilor de către consilii.

Consider că alegerea primarilor de către consilii ar fi exclus disensiunile între ei, ar fi contribuit la soluționarea mai operativă și mai eficientă a problemelor colectivităților locale, ar fi ridicat atât responsabilitatea consiliilor locale, cât și a primarilor aleși de ele, fapt ignorat de către Curtea Constituțională în Avizul său asupra proiectului de revizuire a art.112 alin.(1) din Constituție.

Sînt de părerea că reglementarea prin lege a modului de alegere a primarilor de către consiliile locale nu ar fi adus atingere principiilor autonomiei locale, dreptului de vot și dreptului de a fi ales, prevăzute de art.38 din Constituție.

JUDECĂTOR
AL CURȚII CONSTITUȚIONALE

Dumitru PULBERE

Chișinău, 30 iulie 2002.